

KRZYSZTOF PENDERECKI – KOMPOZYTOR I HUMANISTA

Dr hab. Sławomir Kufel, prof. UZ
Dziekan Wydziału Humanistycznego

*Magnificencjo Rektorze,
Wysoki Senacie,
Szanowni Państwo,*

przypadł mi w udziale wielki zaszczyt przedstawienia w imieniu Wydziału Humanistycznego kandydata do tytułu doktora honoris causa Uniwersytetu Zielonogórskiego - pana profesora Krzysztofa Pendereckiego.

Dzisiejsza humanistyka wraca powoli do korzeni *universitas*. Nowoczesne kształcenie jest w takim ujęciu holistyczne, wielodyscyplinarne. Powrót do idei *septem artes liberales* pozwala we właściwych proporcjach ujrzeć poszczególne dziedziny wiedzy kurs ten składające - gramatykę, retorykę, filozofię, geometrię, arytmetykę, astronomię, a nade wszystko wieńczącą *quadrivium* muzykę.

W myśleniu humanistycznym, w kształceniu humanistycznym, widzimy kulturę we wszystkich jej przejawach, a muzyka jest jednym z najważniejszych elementów życia człowieka. To prawda znana nie od dziś, przynajmniej od tak dawna, odkąd rozpoznajemy instrumenty muzyczne, na przykład flety z kości sprzed około 30 tysięcy lat. Można więc powiedzieć, że muzyka towarzyszyła człowiekowi od zawsze, że kształtowała jego zachowania i bagaż kulturowy, że wzbogacała i modyfikowała jego myślenie.

Jednocześnie muzyka ściśle związana jest z innymi dźwiękami - mową. Zdolność człowieka do używania języka, w tym do śpiewu, wyróżnia go spośród innych stworzeń żyjących na ziemi. Język jest nośnikiem kultury, tworzywem, które pozwala przetrwać mosty nad otchłaniami wieków. W śpiewie najpełniej wyrażamy uczucia - od gniewu i nienawiści do chwały i uwielbienia. Nic dziwnego za-

tem, że w obrębie każdej religii, od jej początków do dziś, jest śpiew, jest muzyka ludzkiej mowy.

Muzyka, podobnie jak literatura, malarstwo czy rzeźba - istnieje poza czasem i poza przestrzenią. Posługuje się najbardziej uniwersalnym kodem i dlatego może być odczytana zawsze i wszędzie. To geometria, proporcja, albo nawet matematyka, co, trochę za pitagorejczykami, powtarzał w swym fundamentalnym *Traite de l'harmonie reduite a ses principes naturels divise en IV livres* Jean-Philippe Rameau. Dlatego w dziedzictwie światowej kultury są i zawsze pozostaną wielkie dzieła i ich twórcy: Claudio Monteverdi, Giovanni Pergolesi, Domenico Scarlatti, Jean-Baptiste Lully, Francois Couperin Le Grand, Jan Sebastian Bach, Wolfgang Amadeusz Mozart, Ludvig van Beethoven, Fryderyk Chopin, Piotr Czajkowski, Arnold Schönberg, Krzysztof Penderecki...

Szanowni Państwo,

Profesor Krzysztof Penderecki to taki właśnie, renesansowy z ducha i litery humanista. Zgiełk i rozedrganie współczesności potrafi opanować głęboką refleksją o człowieku, o podstawach jego egzystencji. To, co nas otacza, i co ułatwia nam życie nie jest elementem oderwanym od tradycji, przeciwnie, powinno w tej tradycji być zanurzone. Muzyka Krzysztofa Pendereckiego to w rzeczy samej poemat o człowieku i jego kondycji, poemat, w którym czas i przestrzeń stanowi kontinuum - *Pasja według św. Łukasza* czy *Siedem bram Jerozolimy* i wtedy, i teraz, i zawsze będą przypowieściami o człowieku i najważniejszych chwilach jego historii, chwilach, które ukształtowały takie, a nie inne przeznaczenie ludzkości.

Bo w istocie profesor Krzysztof Penderecki, jak każdy klasyk, opowiada nam wciąż tę samą historię, byśmy zrozumieli, że, jeśli chcemy pozostać ludźmi, innej mieć nie możemy. *Et in arbore veritas est*, a rzeczy świata tego musimy wciąż odkrywać na nowo. Tak, jak we wspaniałej *Polymorphii* - i na początku, i na końcu było i jest C-dur...

Szanowni Państwo,

Profesor Krzysztof Penderecki doskonale wie, że tak pojęty humanizm musi być promowany, rozwijany i wspomagany. Jedną z inicjatyw zmierzających do wspomnianego celu jest kształcenie młodych, niezwykle zdolnych adeptów sztuki. Luśławicka Orkiestra Talentów, jako projekt Europejskiego Centrum Muzyki Krzysztofa Pendereckiego jest znakomitą przykładem wprowadzania w profesjonalizm tak, aby po latach na tych właśnie ludziach oprzeć odbudowę polskiej i europejskiej kultury muzycznej. Szczycimy się, że troje uczestników Orkiestry pochodzi z naszego regionu - Zielonej Góry i Nowej Soli. Wierzymy też, że inicjatywa Pana Profesora będzie się rozwijać, a luśławickie, szczególnie zaś Zielona Góra, jeszcze mocniej zaznaczy swą obecność we współczesnej muzyce polskiej.

Biorąc to wszystko pod uwagę, a także mając świadomość dokonania Profesora Krzysztofa Pendereckiego dla sztuki muzycznej współczesnego świata, Rada Wydziału Humanistycznego, w porozumieniu z zaprzyjaźnionym Wydziałem Artystycznym, w dniu 25 czerwca 2013 roku podjęła uchwałę o wystąpieniu z wnioskiem o nadanie Profesorowi Krzysztofowi Pendereckiemu tytułu doktora honoris causa Uniwersytetu Zielonogórskiego.